

Forgive and be forgiven, Let It slide and G-d will too

Introduction

מסכת שבת דף קכ"ז עמוד ב' - תנו רבנן: **הזן חבירו לכף זכות דנין אותו לזכות**. ומעשה באדם אחד שירד מגליל העליון, ונשכר אצל בעל הבית אחד בדרום שלש שנים. ערב יום הכפורים אמר לו: "תן לי שכרי, ואלך ואזון את אשתי ובני". אמר לו: "אין לי מעות". אמר לו: "תן לי פירות". - אמר לו: אין לי. - "תן לי קרקע". - אין לי. - "תן לי בהמה". - אין לי. "תן לי כרים וכסתות". - אין לי. **הפשיל כליו לאחוריו, והלך לביתו בפחי נפש**. לאחר הרגל, נטל בעל הבית שכרו בידו... והלך לו לביתו. אחר שאכלו ושתו, נתן לו שכרו. אמר לו: "בשעה שאמרת לי תן לי שכרי ואמרת לי אין לי מעות במה חשדתיני?" - אמרתי: "שמא פרקמטיא בזול נזדמנה לך, ולקחת בהן". ובשעה שאמרת לי "תן לי בהמה ואמרת לי אין לי בהמה במה חשדתיני?" - אמרתי: שמא מושכרת ביד אחרים. "בשעה שאמרת לי תן לי קרקע ואמרת לי אין לי קרקע במה חשדתיני?" - אמרתי: שמא מושכרת ביד אחרים היא. "ובשעה שאמרת לי אין לי פירות במה חשדתיני?" - אמרתי שמא אינן מעושרות. "ובשעה שאמרת לי אין לי כרים וכסתות במה חשדתיני?" - אמרתי: שמא הקדיש כל נכסיו לשמים. אמר לו: העבודה, כך היה! **הדרתי כל נכסי בשביל הורקנוס בני שלא עסק בתורה, וכשבאתי אצל חבירי בדרום התירו לי כל נדרי. ואתה, כשם שדנתני לזכות - המקום ידן אותך לזכות**.

חתם סופר [שבת קכ"ז: ד:] - עיין תשו' **רמ"ע מפאנו** [סי' ס"ג] שכי' בשם **שאלתות**, דאותו בעה"ב הי' **ר' אליעזר בן הורקנוס, והשכיר היה ר' עקיבא כשהי' עם הארץ**... שגם כשהי' ע"ה, הי' בעל מדות טובות, שדן לזכות כל כך את בעה"ב, ומוסיף אני שמזה יש ללמוד שאפי' ע"ה בעל מדות טובות שונא חכמים

תוספות [כתובות ק"ה. ד"ה דחשיב] - ש"ר"ע היה חשוב מרבי אלעזר בן עזריה, שהוא היה ראש לחכמים... (פסחים ג.) כגון ר"ע וחבריו... **מסכת עירובין דף י"ג עמוד ב'** - שלש שנים נחלקו בית שמאי ובית הלל... יצאה בת קול ואמרה: אלו ואלו דברי אלהים חיים הן, והלכה כבית הלל. וכי מאחר שאלו ואלו דברי אלהים חיים מפני מה זכו בית הלל לקבוע הלכה כמותן? מפני שנוחין ועלובין היו, ושונין דבריהן ודברי בית שמאי. ולא עוד אלא שמקדימין דברי בית שמאי לדבריהן.

Source

מסכת ראש השנה י"ז עמוד א' - כל המעביר על מדותיו, מעבירין לו על כל פשעיו, שנאמר "נשא עון ועבר על פשע" - למי "נשא עון"? למי שעובר על פשע.

How?

מסכת ראש-השנה, דף י"ז עמוד ב' - "יעבר ה' על פני ויקרא" - אמר רבי יוחנן: אלמלא מקרא כתוב אי אפשר לאומרו; מלמד שנתעטף הקדוש ברוך הוא כשליח צבור, והראה לו למשה סדר תפלה. אמר לו: "כל זמן שישראל חוטאין - יעשו לפני כסדר הזה, ואני מוחל להם".

של"ה [עשרה מאמרות, מאמר שביעי/קצ"ג] בשם **ר' אליהו די-וידש** [ראשית חכמה פרק א', שער הענוה, י"ד] - והדבר קשה; שהרי אנו רואים שכמה פעמים אנו מזכירין י"ג מדות ואינם נענים? אלא אומרים **הגאונים**; כי כוונת יעשו לפני כסדר הזה, שיעשו סדר המדות שלמד הקדוש ברוך הוא למשה, שהוא א-ל רחום וחנון, דהיינו מה הוא רחום אף אתה תהיה רחום וכו', וכן לכל הי"ג מדות.

בשם החפץ חיים (יחסד לאברהם, "דרוש ב', עמ' י-20, בהערה.) - לעשיר גדול היה לו כמה עסקים... בא אליו בן אחיו... ובקש ממנו שיקבלנו לאחד מעסקיו, ... העשיר מילא בקשתו, ומסר לו איזה תפקידים... וכדי שיזכור... כתבם העשיר על גליון... שיחזור אליהם בפני איזה פעמים שיהיו לו לזכרון... כעבור הזמן הוא קרא אליו בעה"ב ואמר לו: "בני; ומה נשמע מהתפקידים שמסרתי בידך?...?" ענה לו "בודאי דודי הטוב, קיימתים כאשר הבטחתי." שאל העשיר - "ואיך עשית בני, הגד נא לי." אמר לו: "בכל יום קראתי את הדברים שכתבת עבורי על הגליון, עד שאני זוכרם היטב בעל פה..." הוסיף העשיר לשאול: "האם עשית ממש בידך כמו שצויתני עליך בסדר הזה?" אמר לו: "לא, אלא קיימתי רצונך במה שחזרתי על הסדר כשפתי בכל יום." אמר לו: "הוי שוטה, וכי עבור קריאת הסדר תבקש את המתנה החשובה היא שהבטחתיך? הלא לא רשמתי לך את הסדר רק כדי שתדע מה לעשות ולקיים רצוני אבל לא בקריאה לבד הוא רצוני." הנמשל... כ"ז שישראל יעשו כסדר הזה אני מוחל להם אבל לא בקריאה לבד.

EXPLANATION

הרב קלונימוס אפשטיין/מאור ושמש (במדבר, פרשת חקת) - שיתנהגו בהי"ג מדות... ועל ידי כן יהיו ממשיכין על בני

ישראל כל הטובות ורחמים וחסדים מהמקור של רחמים

חתם סופר [תורת משה, דברים כ"ח/ט במהדורה תליתא]-אם רואים איש מדקדק מאד במצוות, אבל איננו בעל חסד ורחמים לנגד חבירו, ובפרט אם כל האומה מדקדקים מאד בין אדם למקום אבל לחביריהם בין אדם לחבירו אינם טובים, אז מבזים מאד אותם ומחללים ה' באמרם המה עם קדוש כמה גרועים ושפלים המה במדותיהם, **כי המדות הטובות השכל האנושי מחייבם**

Proof

(1 רמב"ם [הלכות תשובה ג/ד]- ומפני ענין זה נהגו כל בית ישראל **להרבות בצדקה ובמעשים טובים** ולעסוק במצות מראש השנה ועד יום הכפורים יתר מכל השנה

(2 שולחן ערוך [או"ח תקס"ה/ה]- אין היחיד רשאי לומר שלש עשרה מדות דרך תפלה ובקשת רחמים דדבר שבקדושה הם; אבל אם בא לאומרם דרך קריאה בעלמא, אומרם.

(3 מסכת יומא דף פ"ה עמוד ב'- עבירות שבין אדם למקום - יום הכפורים מכפר, עבירות שבין אדם לחבירו - אין יום הכפורים מכפר, עד שירצה את חבירו. דרש רבי אלעזר בן עזריה: "מכל חטאתיכם לפני ה' תטהרו" = עבירות שבין אדם למקום יום הכפורים מכפר, עבירות שבין אדם לחבירו - אין יום הכפורים מכפר, עד שירצה את חבירו.

הרב יאשיה פינטו [רי"ף על עין יעקב, יומא ח, יום הכיפורים דף פז.ב]- וקשיא לן; מה הוסיף עוד ר"א בן עזריה לדרוש יותר מהאמור קודם? ...ונלע"ד שר"א בן עזריה דרש...[ו]בזמן שיש לו ג"כ עבירות שבין אדם לחברו = **תלויים כפרת עונותיו שבין אדם למקום עד שירצה לחברו על מה שחטא עם חברו**...כי יוה"כ "יכפר עליכם לטהר אתכם מכל חטאתיכם לפני ה' דהיינו עבירות שבין אדם למקום **בתנאי שתטהרו אתם בני האדם מעבירות שביניכם לביניכם** דהיינו עבירות שבין אדם לחברו. ואם לא תטהרו בעבירות שבין אדם לחברו גם יוה"כ לא יכפר לטהר אתכם מכל חטאתיכם לפני ה' שהם בין אדם למקום.

שולחן ערוך [או"ח תר"ו/א]- **שיפייס אדם חבירו בערב יום כפור**; עבירות שבין אדם לחבירו אין יום הכיפורים מכפר עד שיפייסנו

Epilogue

מסכת תענית דף כה עמוד ב' -שוב מעשה ברבי אליעזר שירד לפני התיבה ואמר עשרים וארבע ברכות ולא נענה. ירד רבי עקיבא אחריו, ואמר: אבינו מלכנו אין לנו מלך אלא אתה. אבינו מלכנו למענך רחם עלינו, וירדו גשמים. הווי מרנני רבנן. יצתה בת קול ואמרה: לא מפני שזה גדול מזה, אלא שזה מעביר על מידותיו, וזה אינו מעביר על מדותיו.

שולחן ערוך [או"ח תר"ב/א]- בכל הימים שבין ראש השנה ליום הכיפורים מרבים בתפלות ותחנונים. **הגה**: **ואומרים אבינו מלכנו ערב ובוקר**...ואפילו אם חל מילה, שאין אומרים תחנון, אפילו הכי אומרים אבינו מלכנו

שְׁמַךְ מְעוֹלָם עוֹבֵר עַל פְּשָׁע. שְׁוֹעֲתֵנו תִּאֲזִין בְּעִמְדֵנוּ לְפָנֶיךָ בְּתַפְּלָה: תִּעְבֵּר עַל פְּשָׁע לְעַם שְׂבִי פְּשָׁע. תִּמְחָח פְּשָׁעֵינוּ מִנְּגַד עֵינֶיךָ:

You have always been known as the one who SLIDES OVER [overlooks] sin. May you listen to our outcry as we stand before you in prayer. SLIDE OVER [overlook] sin of the people that repents from sin, wipe away our sins from before your eyes.